

Laidiens: 14.04.2004., Nr. 58

Ministru kabineta noteikumi Nr.252

Rīgā 2004.gada 8.aprīlī (prot. Nr.20, 8.§)

Dizainparaugu noteikumi

Izdoti Latvijas Republikas Satversmes 81.panta kārtībā

I nodaļa

Vispārīgie noteikumi

1.pants. Noteikumos lietotie termini

Noteikumos ir lietoti šādi termini:

- 1) **dizainparaugs** — izstrādājuma vai tā daļas ārējais veidols, kas izriet no izstrādājuma vai tā rotājuma (ornamenta) īpatnībām, it sevišķi no līniju, apveida, krāsu, formas, virsmas struktūras vai izmantoto materiālu īpatnībām;
- 2) **izstrādājums** — jebkurš rūpniecisks vai amatniecisks darinājums, arī daļas, kas paredzētas savienošanai kompleksā izstrādājumā, iepakojums, apdare, grafiski simboli un tipogrāfijas šrifti. Datorprogrammas, kā arī pusvadītāju izstrādājumu topogrāfijas šo noteikumu izpratnē nav izstrādājumi;
- 3) **komplekss izstrādājums** — izstrādājums, kas sastāv no vairākām sastāvdaļām (komponentiem), kuras var mainīt, tādējādi izstrādājumu izjaucot un savienojot no jauna;
- 4) **dizainers** — dizainparauga autors, fiziska persona, kuras radoša darba rezultātā izveidots dizainparaugs;
- 5) **Parīzes konvencija** — 1883.gada 20.marta Parīzes konvencija par rūpnieciskā īpašuma aizsardzību (1967.gada 14.jūlijā Stokholmā pieņemtajā redakcijā, ar 1979.gada 28.septembrī izdarītajiem grozījumiem);
- 6) **Parīzes savienība** — Parīzes konvencijas dalībvalstu savienība;
- 7) **dizainparaugu starptautiskā reģistrācija (starptautiskā reģistrācija)** — dizainparaugu reģistrācija, kas veikta saskaņā ar 1925.gada 6.novembra Hāgas vienošanās par dizainparaugu starptautisko reģistrāciju 1999.gada 2.jūlija Ženēvas aktu vai citu starptautisko līgumu par dizainparaugu starptautisku reģistrāciju, kas stāties spēkā attiecībā uz Latviju;
- 8) **Starptautiskais birojs** — Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācijas Starptautiskais birojs, kas veic dizainparaugu starptautisko reģistrāciju un kārtu dizainparaugu starptautisko reģistru;
- 9) **Dizainparaugu starptautiskā klasifikācija (Lokarno klasifikācija)** — klasifikācija, kas iedibināta ar 1968.gada 8.oktobra Lokarno nolīgumu par dizainparaugu starptautiskās klasifikācijas izveidošanu.

2.pants. Noteikumu mērķis

- (1) Noteikumi regulē tiesiskās attiecības dizainparaugu reģistrācijas, izmantošanas un aizsardzības jomā.
- (2) Šie noteikumi neierobežo citu normatīvo aktu piemērošanu; citstarp tie neliedz attiecīgos gadījumos piemērot Patentu likumu, likumu "Par preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm", Pusvadītāju izstrādājumu topogrāfiju aizsardzības likumu, normatīvos aktus, kas attiecas uz negodīgu konkurenci, vai likuma noteikumus par civiltiesisko atbildību. Līdztekus aizsardzībai saskaņā ar šiem noteikumiem vai neatkarīgi no tā dizainparaugs var tikt aizsargāts arī kā dizaina darbs atbilstoši Autortiesību likuma noteikumiem.
- (3) Noteikumos ietvertais regulējums par dizainparaugiem attiecas arī uz dizainparaugu starptautisko reģistrāciju, tiesībām, kas saistītas ar starptautiski reģistrētiem dizainparaugiem, to spēkā esamību, izmantošanu un aizsardzību, ciktāl citādi neparedz dizainparaugu starptautiskās reģistrācijas noteikumi.
- (4) Latvijas Republikas fiziskās un juridiskās personas ir tiesīgas reģistrēt, izmantot un aizsargāt dizainparaugus citās valstīs saskaņā ar šo valstu likumiem un starptautiskajiem līgumiem.
- (5) Ja Latvijai saistošajos starptautiskajos līgumos paredzēti noteikumi, kas atšķiras no šo noteikumu normām, piemērojami starptautisko līgumu noteikumi.

II nodaļa

Dizainparaugu aizsardzības priekšnoteikumi

3.pants. Aizsargājams dizainparaugs

- (1) Dizainparaugam piešķir tiesisko aizsardzību, ja tas ir jauns un tam ir individuāls raksturs.
- (2) Dizainparaugu, kas īstenots vai iekļauts kompleksā izstrādājumā, uzskata par jaunu un tādu, kam piemīt individuāls raksturs, vienīgi, ja ir šādi nosacījumi:
- 1) kompleksajā izstrādājumā iekļautā sastāvdaļa (komponents) ir redzama, komplekso izstrādājumu normāli lietojot;
 - 2) sastāvdaļas (komponenta) redzamās īpatnības atbilst novitātes un individuāla rakstura prasībām.
- (3) Ar normālu lietošanu, kas minēta šā panta otrās daļas pirmajā punktā, saprot lietošanu, ko īsteno īstais lietotājs (patērētājs), izņemot izstrādājuma tehnisko apkopi un remontu.

4.pants. Novitāte

- (1) Dizainparaugs ir jauns, ja pirms tā reģistrācijas pieteikuma iesniegšanas dienas (pieteikuma datuma) vai prioritātes datuma (ja pieprasīta prioritāte) sabiedrībai nav ticis izpausts identisks dizainparaugs.
- (2) Dizainparaugus uzskata par identiskiem arī tādā gadījumā, ja nebūtiskās detaļās to īpatnības atšķiras.

5.pants. Individuāls raksturs

- (1) Dizainparaugam ir individuāls raksturs, ja kopiespaids, ko tas izraisa informētam lietotājam, atšķiras no kopiespaids, kuru šādam lietotājam izraisa jebkurš cits dizainparaugs, kas ticis izpausts sabiedrībai pirms tā dizainparauga reģistrācijas pieteikuma datuma vai prioritātes datuma (ja pieprasīta prioritāte), kuram pieprasīta aizsardzība.
- (2) Novērtējot dizainparauga individuālo raksturu, ņem vērā dizainera brīvības pakāpi tā izstrādāšanā atkarībā no izstrādājuma iedabas un rūpniecības vai amatniecības nozares īpatnībām.

6.pants. Izpaušana

(1) Piemērojot šo noteikumu 4. un 5.pantu, dizainparaugu uzskata par izpaustu sabiedrībai, ja tas publicēts reģistrācijas vai citu iemeslu dēļ, demonstrēts izstādē, lietots komercdarbībā vai citādi izpausts pirms tā dizainparauga reģistrācijas pieteikuma datuma vai prioritātes datuma (ja pieprasīta prioritāte), kuram pieprasīta aizsardzība.

(2) Dizainparaugs nav uzskatāms par izpaustu sabiedrībai, ja šā panta pirmajā daļā minētās darbības parastā notikumu gaitā nevarēja kļūt zināmas attiecīgās nozares speciālistiem, kas darbojas Eiropas Kopienā.

(3) Dizainparaugs nav uzskatāms par izpaustu sabiedrībai, ja tas trešajai personai izpausts ar tieši izteiktiem vai netiešiem konfidencialitātes nosacījumiem.

(4) Piemērojot šo noteikumu 4. un 5.pantu, dizainparauga izpaušanu, kas notikusi ne agrāk kā 12 mēnešus pirms pieteikuma datuma vai prioritātes datuma (ja pieprasīta prioritāte), neņem vērā, ja dizainparaugu izpaudis pats dizainers vai viņa tiesību pārņēmējs, vai trešā persona, izmantojot informāciju, kas tieši vai netieši iegūta no dizainera vai viņa tiesību pārņēmēja.

(5) Šā panta ceturrtās daļas noteikumus piemēro arī gadījumā, ja dizainparauga izpaušana saistīta ar ļaunprātību pret dizaineru vai viņa tiesību pārņēmēju.

7.pants. Neaizsargājami objekti

(1) Saskaņā ar šiem noteikumiem tiesisko aizsardzību nepiešķir izstrādājuma ārējam veidolam, kas ir pretrunā ar sabiedrisko kārtību vai sabiedrībā pieņemtajiem morāles principiem.

(2) Tiesisko aizsardzību nepiešķir izstrādājuma ārējā veidola īpatnībām, kas ir atkarīgas vienīgi no izstrādājuma tehniskajām funkcijām.

(3) Tiesisko aizsardzību nepiešķir tādām izstrādājuma ārējā veidola īpatnībām, kurām jābūt atveidotām noteiktā formā un izmēros, lai izstrādājumu, kurā šis dizainparaugs iekļauts vai īstenots, varētu mehāniski savienot ar citu izstrādājumu, ievietot citā izstrādājumā, novietot tam apkārt vai pie tā, un turklāt abi izstrādājumi spētu pildīt savas funkcijas.

(4) Dizainparaugam, kas nodrošina savstarpēji aizvietojamu izstrādājumu vairākkārtīgu salikšanu vai savienošanu modulārā sistēmā, piešķir aizsardzību, neņemot vērā šā panta trešās daļas noteikumus, ja šāds dizainparaugs atbilst šo noteikumu 4. un 5.pantā noteiktajām prasībām.

III nodaļa

Dizainparaugu tiesību subjekti

8.pants. Tiesību subjekti

(1) Tiesības uz dizainparaugu ir dizaineram vai viņa juridisko tiesību pārņēmējam.

(2) Ja divas vai vairākas personas dizainparaugu radījušas kopīgi, tiesības uz dizainparaugu ir tām kopīgas. Kā šīs personas minētās tiesības izlieto, nosaka to savstarpēja vienošanās. Ja šāda vienošanās nav noslēgta, piemērojamas Civillikuma normas, kas attiecas uz kustamas mantas kopīpašumu.

(3) Tiesības uz dizainparaugu, kas radīts, pildot darba uzdevumu, ir dizaineram, ja vien līgumā ar darba devēju nav paredzēts citādi. Līgums var noteikt ar dizainparaugu saistītās tiesiskās attiecības, arī darba devēja tiesības uz dizainparauga izmantošanu un dizainera tiesības uz taisnīgu papildu atlīdzību par dizainparauga radīšanu un

izmantošanu. Līgumā var paredzēt pienākumu pusēm noteiktu laiku saglabāt konfidencialitāti attiecībā uz dizainparaugu. Strīdu par līguma noteikumu izpildi izšķir tiesa.

(4) Personu, kas iesniegusi dizainparauga reģistrācijas pieteikumu (dizainparauga pieteicēju), uzskata par tiesīgu pieteicēju un personu, kas iekļauta valsts dizainparaugu reģistrā kā dizainparauga īpašnieks, — par tiesīgu īpašnieku, iekams ar spēkā stājušos tiesas spriedumu nav atzīts pretējais.

9.pants. Dizainera personiskās tiesības

(1) Dizaineram neatkarīgi no tā, kas ir dizainparauga pieteicējs vai īpašnieks, ir neatsavināmas personiskās tiesības uz:

1) autorību — tiesības tikt atzītam par dizaineru (konkrētā dizainparauga autoru);
2) vārdu — tiesības tikt minētam dizainparauga reģistrācijas pieteikumā un visos ar dizainparauga reģistrāciju saistītajos dokumentos un publikācijās vai atteikties no šīm tiesībām un pieprasīt, lai viņa vārds netiktu minēts.

(2) Par dizaineru neuzskata personu, kas sniegusi tehnisku vai citādu palīdzību dizainparauga izveidošanā, bet nav devusi radoša rakstura ieguldījumu.

IV nodaļa

No dizainparauga reģistrācijas izrietošās tiesības

10.pants. Reģistrēta dizainparauga īpašnieka izņēmuma tiesības

(1) Izņēmuma tiesības uz dizainparaugu var nodrošināt ar Latvijas Republikas Patentu valdē (turpmāk — Patentu valde) veiktu dizainparauga reģistrāciju vai reģistrāciju, kas veikta saskaņā ar dizainparaugu starptautiskās reģistrācijas noteikumiem un attiecas uz Latviju.

(2) Dizainparauga reģistrācija piešķir dizainparauga īpašniekam izņēmuma tiesības izmantot dizainparaugu un bez īpašnieka piekrišanas aizliegt to izmantot jebkurai citai personai. Par dizainparauga izmantošanu it īpaši uzskata tāda izstrādājuma izgatavošanu, piedāvāšanu pārdošanai, laišanu tirgū, importu, eksportu, lietošanu, kā arī uzglabāšanu minētajiem nolūkiem, kurā dizainparaugs īstenots vai iekļauts.

(3) Reģistrēta dizainparauga tiesības pilnā apjomā, arī īpašnieka izņēmuma tiesības attiecībā pret citām personām stājas spēkā ar dienu, kad dizainparaugs sakarā ar tā reģistrāciju publicēts Patentu valdes vai starptautiskās reģistrācijas oficiālajā izdevumā.

11.pants. Dizainparauga tiesiskās aizsardzības apjoms

(1) Reģistrēta dizainparauga tiesiskās aizsardzības apjoms aptver jebkuru dizainparaugu (izstrādājuma vai tā daļas ārējo veidolu), kurš informētam lietotājam neizraisa citādu kopiespaidu.

(2) Dizainparauga aizsardzības apjomu vērtē, pamatojoties uz reģistrācijā un oficiālajā publikācijā ietvertajos attēlos redzamajām dizainparauga īpatnībām, uz kurām saskaņā ar šiem noteikumiem attiecas tiesiskā aizsardzība. Ja dizainparauga reģistrācijas pieteikumam pievienots izstrādājuma paraugs, vienlaikus ar attēliem ievēro arī izstrādājuma parauga īpatnības, ciktāl tās nav pretrunā ar attēliem.

(3) Novērtējot dizainparauga aizsardzības apjomu, ņem vērā dizainera brīvības pakāpi tā izstrādāšanā atkarībā no izstrādājuma iedabas un rūpniecības vai amatniecības nozares īpatnībām.

(4) Dizainparauga aizsardzības apjomu neietekmē tā izstrādājuma nosaukums, kurā dizainparaugu paredzēts īstenot vai iekļaut, Dizainparaugu starptautiskās klasifikācijas (Lokarno klasifikācijas) indekss, kā arī dizainparauga

apraksts (ja tas pievienots dizainparauga reģistrācijas pieteikumam).

12.pants. Izņēmuma tiesību ierobežojumi

(1) Izņēmuma tiesības, kas izriet no reģistrēta dizainparauga aizsardzības, nevar īstenot attiecībā uz:

1) darbībām, ko veic privātām vajadzībām un nekomerciālos nolūkos;

2) darbībām eksperimentālos nolūkos;

3) dizainparauga atveidošanu (reproducēšanu), ko veic citēšanas nolūkā vai mācību vajadzībām, ar nosacījumu, ka tā atbilst godprātīgas komercdarbības praksei, nekaitē dizainparauga normālai izmantošanai un ir atsauce uz avotu.

(2) Izņēmuma tiesības, kas izriet no dizainparauga aizsardzības, nevar īstenot arī attiecībā uz:

1) to citās valstīs reģistrētu kuģu un gaisakuģu iekārtām un piederumiem, kuri uz laiku atrodas Latvijas teritorijā;

2) rezerves daļu un piederumu ieviešanu Latvijā šādu transportlīdzekļu remontam;

3) šādu transportlīdzekļu remontu.

(3) Izņēmuma tiesības nevar īstenot pret personu, kas izmanto dizainparaugu, ja izstrādājums, kurā šis dizainparaugs īstenots vai iekļauts, ir kompleksa izstrādājuma sastāvdaļa (komponents), dizainparaugs ir atkarīgs no kompleksā izstrādājuma ārējā veidola (pakārtots tam) un minētās izmantošanas mērķis ir nodrošināt kompleksā izstrādājuma remontu, lai atjaunotu tā sākotnējo ārējo veidolu.

(4) Izņēmuma tiesības neskar darbības ar izstrādājumu, kurā īstenots vai iekļauts dizainparaugs, kas ietilpst aizsargājamā dizainparauga aizsardzības apjomā, ja šo izstrādājumu saimnieciskajā aprītē Eiropas Ekonomikas zonā iekļāvis pats aizsargājamā dizainparauga īpašnieks vai cita persona ar viņa piekrišanu.

13.pants. Iepriekšlietojuma tiesības

(1) Iepriekšlietojuma tiesības saglabā persona, kas pirms dizainparauga reģistrācijas pieteikuma datuma vai prioritātes datuma (ja pieprasīta prioritāte) labā ticībā uzsākusi Latvijā izmantot dizainparaugu (izstrādājuma vai tā daļas ārējo veidolu), kurš ietilpst minētā aizsargājamā dizainparauga aizsardzības apjomā, bet nav kopēts no tā (atdarināts), vai veikusi šādai izmantošanai nepieciešamus nopietnus un efektīvus priekšdarbus.

(2) Iepriekšlietojuma tiesības ļauj šā panta pirmajā daļā minētajai personai izmantot dizainparaugu tiem nolūkiem, kuriem pirms dizainparauga reģistrācijas pieteikuma datuma vai attiecīgi prioritātes datuma tika uzsākta tā izmantošana vai veikti nopietni un efektīvi priekšdarbi; šādu izmantošanu neskar izņēmuma tiesības, kas izriet no dizainparauga reģistrācijas.

(3) Iepriekšlietojuma tiesības neietver tiesības piešķirt citai personai dizainparauga izmantošanas licenci.

(4) Iepriekšlietojuma tiesības citai personai var nodot tikai kopā ar to uzņēmumu vai uzņēmuma daļu, kuras darbībā dizainparauga izmantošana tika uzsākta vai veikti minētie priekšdarbi.

V nodaļa

Apstrīdams dizainparaugs

14.pants. Dizainparauga reģistrācijas atteikums vai tās atzīšana par spēkā neesošu

(1) Dizainparauga reģistrāciju var atteikt Patentu valde, izskatot reģistrācijas pieteikumu.